

О.І. Лема¹, О.А. Матковський^{2*}, О.Р. Коваль³, І.В. Сярий⁴
ORCID: ¹0000-0001-5298-7693, ²0009-0007-5813-2857, ³0009-0007-0050-462X, ⁴0009-0001-3600-3727

Національний університет “Львівська політехніка”
*Львівський Національний університет ім. Івана Франка

СТАЛИЙ РОЗВИТОК АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

<https://doi.org/>

© Лема О.І., Матковський О.А., Коваль О.Р., Сярий І.В., 2023

Статтю присвячено дослідженню стану та перспективам впровадження концепції сталого розвитку в діяльність аграрних підприємств в Україні. У статті розглянуто концепцію сталого розвитку та її складові, зокрема цілі сталого розвитку та механізми мотивування впровадження концепції сталого розвитку у діяльність підприємств. Визначено ресурсні, економічні, правові та соціальні фактори впливу на розвиток аграрних підприємств в Україні. Розроблено рекомендації для держави та аграрних підприємств стосовно дій для впровадження у свою діяльність концепції сталого розвитку та досягнення цілей сталого розвитку.

Ключові слова: сталий розвиток, аграрні підприємства, аграрна галузь Цілі сталого розвитку.

Постановка проблеми

Значне зростання промислового виробництва у світі та екстенсивне використання природних ресурсів уже сьогодні зумовлюють очевидні загрози розвитку людства. Шляхи подолання таких загроз вкладено в концепції сталого розвитку, основною ідеєю якої є забезпечення такого розвитку, при якому задоволення потреб теперішнього покоління відбувається без шкоди майбутнім. Не зважаючи на воєнні дії та інші негативні чинники, Україна володіє значним потенціалом для побудови та розвитку економіки саме на засадах сталого розвитку. До того ж, забезпечення сталого розвитку української економіки є важливим не тільки з огляду на достаток населення, але й з точки зору її екзистенційних потреб. В цьому контексті окрему увагу необхідно приділити аграрній галузі, оскільки серед інших в Україні вона є найбільш ресурсомісткою, зумовлює значний вплив на екологію та забезпечує значну частку ВВП і близько половини експорту. Зважаючи на це, виникає необхідність у дослідженні стану та перспектив впровадження концепції сталого розвитку в діяльність аграрних підприємств в Україні та розробленні відповідних рекомендацій.

Актуальність дослідження

Аграрна галузь в Україні є відносно молодою, адже почала повноцінно формуватися лише близько тридцяти років тому. Більшість аграрних підприємств сьогодні перебувають на етапі розширення діяльності та розбудови капітальних активів. Це створює умови, коли ціла галузь може бути побудованою на принципах сталого розвитку, що забезпечить не тільки економічну стабільність підприємств, але й покращить стан екології та добробут населення. З огляду на це стає необхідним

проведення детального дослідження для визначення поточного стану та особливостей розвитку аграрних підприємств в Україні, розроблення рекомендацій, зокрема й для держави, стосовно потенційних кроків для впровадження у діяльність аграрних підприємств концепції сталого розвитку.

Формулювання мети та завдань статті

Метою цього дослідження є визначення факторів впливу на розвиток аграрних підприємств в Україні та розроблення рекомендацій щодо впровадження концепції сталого розвитку в діяльність аграрних підприємств. Досягнення поставленої мети передбачає виконання низки завдань: дослідження теоретичних засад концепції сталого розвитку, аналізування механізмів мотивування підприємств до впровадження концепції сталого розвитку, визначення та систематизація факторів впливу на розвиток аграрних підприємств в Україні, розроблення рекомендацій щодо впровадження концепції сталого розвитку в діяльність аграрних підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Дослідженню концепції сталого розвитку присвячено численні публікації вітчизняних та закордонних науковців. У цій статті розглядаються дослідження таких авторів: Дж. Елкінгтон (1994), Г. Є. Далі (2006), Б. Сонг, М. Д. Вудс, Г.А. Доксен та Д. Шрайнер (2007), Л. В. Кривенко (2011), Т. М. Вецко (2019), К. Міо, С. Панфіло та Б. Блундо (2020), М. Г. Едвардс (2021), та А. В. Гречко та О. В. Очеретяна (2022). Також було розглянуто публікації міжнародних організацій, зокрема Генеральної Асамблеї ООН (1987), Департаменту економічних та соціальних питань ООН (2023) та Державної служби статистики України (б.д.). За результатами аналізу наведених публікацій можна зробити висновки, що дослідження концепції сталого розвитку та її складових охоплюють як теоретичну, так і практичну сфери та містять численні свідчення щодо користі впровадження концепції сталого розвитку у діяльність підприємств.

Виклад основного матеріалу

За визначенням Організації об'єднаних націй (Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй, 1987) сталий розвиток – це розвиток, який відповідає потребам сьогодення, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти власні потреби. Майже 40 років після першої офіційної згадки сталий розвиток сьогодні став повноцінною концепцією з глибокою фундаментальною основою, численними прикладними дослідженнями та інституційним забезпеченням на рівні ООН та наднаціонального законодавства. На думку Далі (2006), наступні десятиліття повинні стати періодом інтеграції концепції сталого розвитку як у наявні економічні теорії, так і в практичну діяльність держав, підприємств та кожної окремої людини. На його думку, фізична обмеженість ресурсів, з якою стикається сучасна економіка «росту ВВП», уже зумовлює низку проблем від зростання вартості ресурсів та інфляції до більш фундаментальних – таких, як глобальне потепління. За його словами, ігнорування цих та інших викликів уже стало економічно не доцільним для багатьох підприємств та навіть держав.

Концептуальне розуміння, з якими саме викликами людство стикається сьогодні та кроки на шляху до їх подолання, оформлені в 17-ти Цілях сталого розвитку (ООН, 2023). Водночас завдяки утворенню Політичного форуму високого рівня ООН зі сталого розвитку в 2012 році та укладання низки наддержавних угод у 2015 р., Цілі сталого розвитку, в момент їх офіційної публікації, одразу отримали політичні, економічні та соціальні механізми забезпечення. На практиці ці механізми передбачають низку інструментів, у першу чергу фінансових, для мотивування держав, підприємств та окремих людей для досягнення Цілей сталого розвитку. Окрім фінансових, виділяють також правові, адміністративні, соціальні, психологічні, морально-етичні, ринкові та економічні інструменти забезпечення сталого розвитку (Кривенко, 2011).

Переваги впровадження концепції сталого розвитку є очевидними та впливають з Цілей сталого розвитку, однак на рівні підприємств чи окремих галузей їх перелік може значно відрізнятись

та відповідно потребувати різних дій для досягнення. Це пов'язано із різним впливом тої чи іншої галузі на Цілі сталого розвитку, наприклад, видобувна, сільськогосподарська, текстильна, ІТ чи машинобудівна галузі потребують різних ресурсів в різних обсягах та чинять достатньо різний вплив, зокрема на навколишнє середовище (Міо, 2020). Власне, характер впливу підприємства та його взаємодія зі стейкхолдерами та навколишнім середовищем визначають потенціал підприємства у впровадженні концепції сталого розвитку у свою діяльність, пріоритетні напрямки дій та можливі переваги від їх реалізації.

Більше того, низка вчених, зокрема (Едвардс, 2021) вважають саме бізнес головним актором, від якого прямо залежить досягнення більшості із Цілей сталого розвитку. Автор також відзначає парадокс, коли бізнес, досягаючи своїх короткострокових цілей через нераціональне використання природних ресурсів, руйнує можливості довгострокової діяльності. Як приклад наводиться текстильна галузь Індії, діяльність якої в окремих регіонах вирощування бавовни призвела до повної або часткової деградації ґрунтів з подальшою необхідністю їх довгострокової консервації, що зумовило зупинку діяльності багатьох підприємств. Схожу думку висловлював й Елкінгтон (1994), зосереджуючи увагу на тому, що впровадження концепції сталого розвитку в діяльність підприємств не є послугою людству, а довгостроковою інвестицією.

Дійсно, відповідальний підхід до ведення бізнесу потребує чималих капіталовкладень. Наприклад, проекти з переходу на більш енергоефективні технології виробництва чи альтернативні джерела енергії, попри їх очевидну довгострокову привабливість, можуть виявитися неможливими в короткій перспективі через високу вартість необхідних інвестицій та, як наслідок, зростання вартості готової продукції, що в умовах високої конкуренції може призвести до значних фінансових втрат, що врешті суперечить ідеї сталого розвитку на рівні підприємств. Більше того, свідоме екстенсивне використання ресурсів може розглядатися окремими підприємствами як засіб досягнення конкурентної переваги на ринку.

Така ситуація, однак, має вирішення, але потребує втручання держави та суспільства. Як було згадано раніше, існує низка інструментів для забезпечення Цілей сталого розвитку. У наведеному прикладі держава може використати адміністративні, економічні, фінансові та соціальні інструменти. Зокрема, серед економічних інструментів держава може застосувати фіскальні методи для збільшення вартості ресурсів та створення умов, коли надмірне екстенсивне використання природних ресурсів є неефективним. Адміністративні інструменти, зокрема використання системи штрафів, для забезпечення раціонального використання ресурсів. У той же час для компаній, що, наприклад, вирішують покращувати енергоефективність, держава може запропонувати фінансові стимули у формі грантів або безвідсоткових довготермінових кредитів. Врешті, тривале просування державою ідей сталого розвитку у суспільстві, створює запит на відповідний спосіб ведення бізнесу, трансформуючи інститут репутації на ще один інструмент впливу на підприємства.

Тим не менше, описані вище інструменти здебільшого є необхідними для впливу саме на недобросовісні підприємства, тоді як для багатьох інших суб'єктів господарювання існує чимало переваг для впровадження концепції сталого розвитку у свою діяльність. Так, Гречко та Очеретяна (2022) наводять такі групи переваги: комплаєнс, іміджеві, технологічні, науково-дослідні, інвестиційні, фіскальні, політичні, культурні та демографічні. Зазначається, що так чи інакше наведені переваги в результаті впливають на прибуток підприємства та його довгострокову стабільність. Вецко (2019) для опису переваг провадження концепції сталого розвитку в діяльність підприємства використовує класичні елементи концепції: економічний, соціальний та екологічний. До конкретних переваг автор відносить: покращення рівня управління підприємством, репутації, інвестиційної привабливості, зменшення собівартості продукції та економічних, правових та соціальних ризиків.

У контексті дослідження економіки України та потенціалу до впровадження концепції сталого розвитку в діяльність вітчизняних підприємств важливо звернути окрему увагу на аграрну галузь. Така необхідність пов'язана із значною часткою у ВВП країни та експорті, що складають близько 8,22% (Державна служба статистики України, б.д.а) та 47,30% (Державна служба статистики

України, б.д.) відповідно станом на 2022 р., зберігаючи, при цьому, значний потенціал до зростання (див. рис. 1).

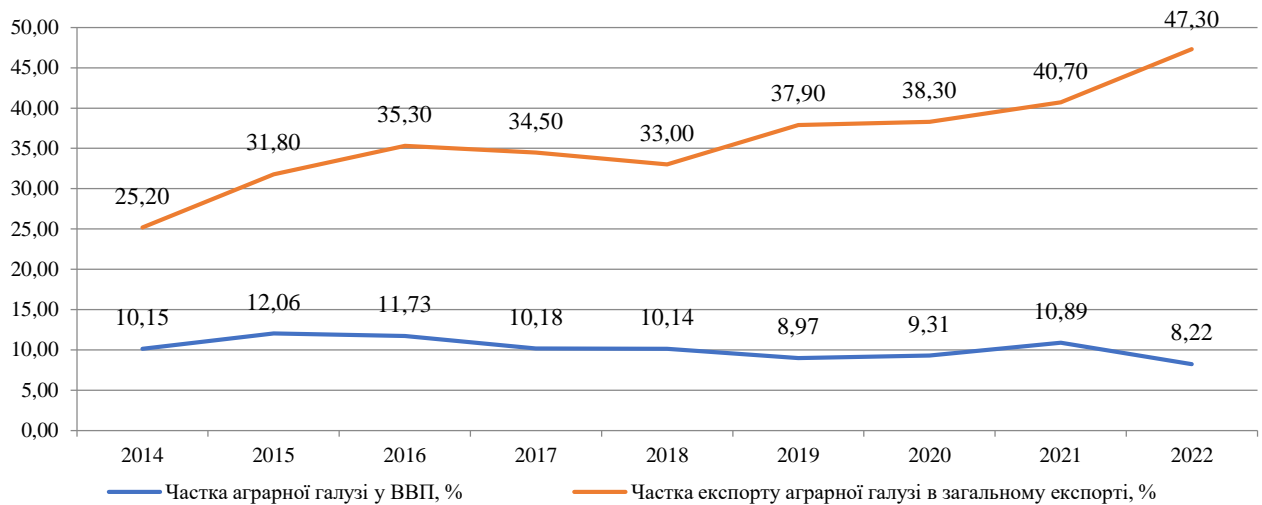

Рис. 1. Динаміка зростання аграрної галузі України протягом 2014-2022 рр. *

Примітка: розраховано автором на основі Державна служба статистики України (б.д.) та Державна служба статистики України (б.д.а).

Варто зазначити, що зниження частки аграрної галузі у ВВП у 2022 р. пов'язано з двома декількома факторами: по-перше, із фізичним зменшенням виробництва у зв'язку з військовими діями; по-друге, зі зниженням закупівельних цін через зростання вартості логістичних послуг; по-третє, зі зростанням майже утричі частки державного управління та обов'язкового соціального страхування з 336,451 млрд. грн. у 2021 р. до 1 097,257 млрд. грн. у 2022 р. (Державна служба статистики України, б.д.а).

До того ж, аграрна галузь володіє високим мультиплікатором, який, за одним із досліджень (Сонг, Вудс, Доксен та Блундо, 2007), складає від 1,98 до 2,72 у залежності від спеціалізації, тоді як для будівельної галузі, яка характеризується високим мультиплікатором, – від 1,39 до 1,80. На практиці це означає, що створені робочі місця в аграрній галузі зумовлюють швидше, у порівнянні з іншими галузями, зростання зайнятості в суміжних галузях і у всій економіці загалом.

Зважаючи на те, що аграрна галузь в Україні лише нещодавно пройшла етап трансформації і зараз перебуває на етапі розбудови, її розвиток пов'язаний з багатьма можливостями та викликами. Те, як цей розвиток буде реалізованим, в значній мірі визначить і майбутнє економіки України загалом. Більше того, оскільки основні капітальні інвестиції ще не були здійснені, аграрні підприємства володіють значним потенціалом до розбудови саме на засадах сталого розвитку.

В той же час діяльність підприємств аграрної галузі в Україні пов'язана з впливом низки факторів, які можна розділити на декілька груп: ресурсні, економічні, правові та соціальні. Основні з них наведені на рис. 2.

Окремо слід зазначити, що саме вирощування сільськогосподарських культур є базовою ланкою в аграрній галузі, оскільки, наприклад, тваринництво потребує значних обсягів зернових та інших культур для своєї діяльності. При цьому, компанії, які спеціалізуються на тваринництві, у переважній більшості також вирощують сільськогосподарські культури, хоча і в обсягах необхідних для забезпечення своєї основної діяльності.

Отож, яким є потенціал для вітчизняних підприємств у впровадженні концепції сталого розвитку та, відповідно, досягнення Цілей сталого розвитку? На нашу думку, такий потенціал є значним, що пояснюється рядом чинників. По-перше, аграрні підприємства в Україні перебувають у стані формування або розвитку, а основні капітальні вкладення ще не були здійсненими, тобто май-

бутні інвестиції можуть здійснюватися з урахуванням нових ресурсозберігаючих та екологічних технологій. По-друге, висока родючість ґрунтів в Україні та низька оренда плата ще тривалий час забезпечуватимуть конкурентну перевагу над виробниками з інших країн, завдяки низькій собівартості. По-третє, поточний стан правового регулювання правових відносин щодо оренди земельних ділянок, основного виробничого активу, надає аграрним підприємствам численні переваги, хоча і шкодить власникам землі. По-четверте, постійне зростання населення Землі, як мінімум підтримуватиме високі ціни на аграрну продукцію.

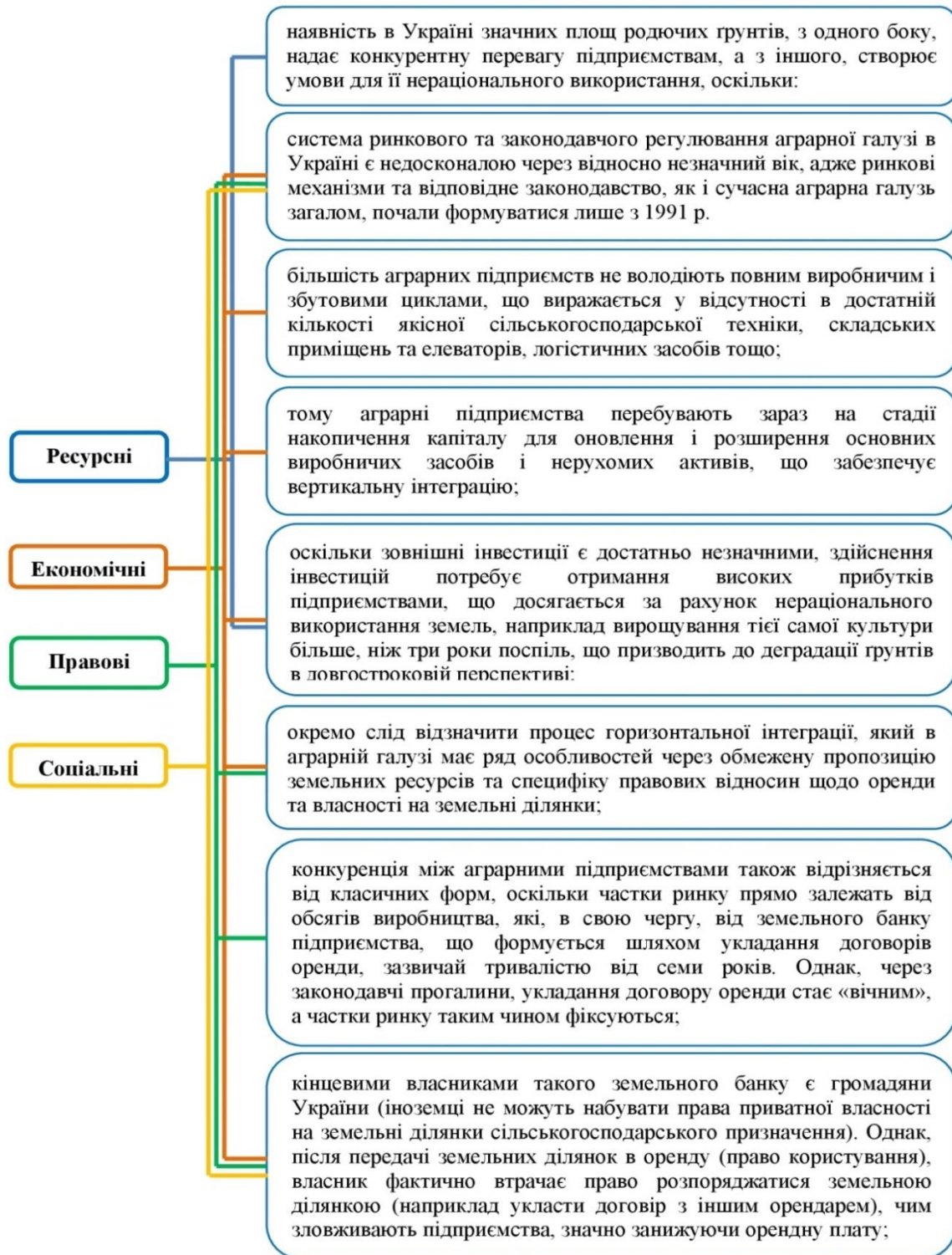

Рис. 2. Фактори впливу на розвиток аграрних підприємств в Україні

Зважаючи на наведене вище нами було розроблено низку рекомендацій для підприємств та держави стосовно вдосконалення аграрної галузі в Україні з урахування концепції сталого розвитку. Зважаючи на поточні умови (військові дії та висока вартість логістики) та високу ймовірність їх збереження в короткостроковій перспективі, наведені далі рекомендації є середньо або довгостроковими.

По-перше, державі слід посилити нагляд за використанням земель, зокрема сівозміною. Рівень розвитку земельного кадастру та фактичне використання супутникового картографування дозволяють в автоматичному режимі отримувати та обробляти дані щодо використання земельних ділянок. Співставлення даних супутникового нагляду та Державного земельного кадастру дозволить виявляти ділянки, які використовуються без належно оформлених прав, здебільшого для уникнення сплати податків та орендної плати. Також супутниковий нагляд за сівозмінами дозволить раціональніше використовувати землі та уникнути їх деградації та необхідності використання додаткових добрив або й взагалі консервації. Такий захід допоможе: а) збільшити надходження бюджету, б) збільшити доходи населення, в) уникнути швидкої деградації ґрунтів, г) знизити використання добрив, що знизить собівартість продукції та покращить її споживчі якості.

По-друге, державі необхідно вдосконалити законодавство стосовно правовідносин з оренди земельних ділянок. Дійсний стан законодавства дозволяє недобросовісним підприємствам, уклавши договір оренди на будь-який термін, фактично одержати земельну ділянку у безстрокове користування через право першочергового викупу та можливість включення у договір оренди пункту про автоматичне продовження договору оренди. Усунення цих недоліків допоможе: а) захистити майнові права землевласників, б) збільшити конкуренцію між аграрними підприємствами, г) збільшити доходи землевласників.

По-третє, зберегти в законодавстві норму про заборону продажу земельних ділянок сільськогосподарського призначення юридичним особам, при цьому зберегти обмеження на максимальну площу ділянок у приватній власності для фізичних осіб (зараз 200 га). Лише це обмеження, зважаючи на загальну площу сільськогосподарських земель (близько 50 млн. га) та населення України, має потенціал до формування значного середнього класу (близько 1 млн. ос.), який отримуватиме рентний, тобто пасивний дохід. Іншими словами, це дозволить значно покращити розподіл доходу в країні та значно знизить рівень бідності населення.

По-четверте, аграрним підприємствам необхідно покращити стан договірних відносин із землевласниками. Наявний законодавчий «захист» орендаря все ж не є абсолютним, а при реалізації другої рекомендації і взагалі може зникнути. Високі прибутки завдяки низькій орендній платі та самовільному використанні земель в довгостроковій перспективі можуть призвести до негативних правових, репутаційних та економічних наслідків.

По-п'яте, аграрним підприємствам доцільно впроваджувати альтернативні джерела енергії, зокрема сонячні електростанції. Рівень розвитку технологій сьогодні дозволяє побудову електростанцій будь-якого розміру, а собівартість таких електростанцій та поточна вартість електроенергії забезпечує термін повернення інвестицій близько чотирьох років. Такий захід може значно покращити фінансову стійкість підприємств, знизити навантаження на енергосистему країни та покращити стан екології.

Висновки

Українська економіка та аграрна галузь зокрема мають значний потенціал до впровадження концепції сталого розвитку. Окрема увага до аграрного сектору пов'язана із низкою чинників: 1) висока ресурсомісткість та як наслідок значний вплив на екологію; 2) значна частка у ВВП країни (близько 9% станом на 2022 р.) та майже половина експорту країни (47% станом на 2022 р.); 3) високий мультиплікатор інвестицій та зайнятості. Зважаючи на ці та інші розглянуті в дослідженні чинники, аграрна галузь може стати рушієм економічного розвитку України в період післявоєнної відбу-

дови. Ба більше, впровадження концепції сталого розвитку аграрними підприємствами може зумовити низку позитивних наслідків: 1) покращення екології; 2) зростання якості харчових продуктів та, як наслідок, здоров'я населення; 3) покращення економічних результатів та стійкості підприємств; 4) покращення рівня розподілу доходів; 5) формування середнього класу.

Держава, в свою чергу, повинна приділити увагу законодавчим питанням моніторингу використання земельних ресурсів, механізмам забезпечення ефективного використання земельних ресурсів, проблемам захисту майнових прав землевласників при укладанні договорів оренди земельних ділянок. До того ж, наявність в аграрній галузі України конкурентної переваги завдяки значним площам родючих ґрунтів дозволяє підприємствам самостійно проводити інвестування у капіталі активи без потреби залучення додаткового фінансування з боку держави.

Перспективи подальших досліджень

Фокус подальших досліджень необхідно зосередити на деталізації та обґрунтуванні заходів, що впливають із наведених рекомендацій. Окрему увагу необхідно приділити проблемам логістики аграрних підприємств, перспективам впровадження альтернативних джерел енергії та проблемам законодавчого регулювання правовідносин стосовно оренди земельних ділянок.

Список літератури

1. Вецко, Т. М. (2019). Сталий розвиток підприємства: проблеми та перспективи. *Актуальні проблеми економіки та управління*, (13).
2. Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй. (1987). Доповідь Всесвітньої комісії з навколишнього середовища та розвитку: Наше спільне майбутнє. Осло, Норвегія: Генеральна Асамблея ООН, Розвиток і міжнародне співробітництво: навколишнє середовище. (Англійською)
3. Гречко, А. В., & Очеретяна, О. В. (2022). Економічні переваги імплементації механізму управління сталим розвитком на вітчизняних підприємствах. *Економічний вісник НТУУ "Київський політехнічний інститут"*, (22). С. 47-51.
4. Далі, Г. Є (2006). Сталий розвиток – визначення, принципи, законодавство. In *Майбутнє сталого розвитку* (с. 39-53). Дордрехт: Спрінгер Нідерланди. (Англійською)
5. Державна служба статистики України (б.д.) Товарна структура зовнішньої торгівлі України. Отримано з: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/zd/tsztt/tsztt_u/arh_tsztt2021_u.html
6. Державна служба статистики України (б.д.) Валовий внутрішній продукт (у фактичних цінах). Отримано з: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2003/vvp/vvp_kv/vvp_kv_u/arh_vvp_kv.html
7. Едвардс, М. Г. (2021). Парадокс зростання, сталий розвиток і бізнес-стратегія. *Бізнес-стратегія та навколишнє середовище*, 30 (7), С. 3079-3094. (Англійською)
8. Елкінгтон, Дж. (1994). На шляху до стійкої корпорації: безпрограшні бізнес-стратегії для сталого розвитку. *Каліфорнійський огляд управління*, 36(2), С. 90-100. (Англійською)
9. Кривенко, Л. В. (2011). Соціально-економічні інструменти забезпечення сталого розвитку. *Механізм регулювання економіки*, (2). С. 33-37.
10. Міо, К., Панфіло, С., & Блундо Б. (2020). Цілі сталого розвитку та стратегічна роль бізнесу: систематичний огляд літератури. *Бізнес-стратегія та навколишнє середовище*, 29 (8), С. 3220-3245. (Англійською)
11. ООН (2023). 17 Цілей. Сталий розвиток. Отримано з: <https://sdgs.un.org/goals>
12. Сонг Б., Вудс М. Д., Доксен Г. А. та Шрайнер Д. (2007). Аналіз мультиплікатора для сільського господарства та інших галузей. *Оклахомська кооперативна служба розширення*. (Англійською)

References

1. Vetsko, T. M. (2019). Sustainable development of the enterprise: problems and prospects. *Actual problems of economics and management*, (13). (In Ukrainian)
2. United Nations General Assembly. (1987). Report of the world commission on environment and development: Our common future. Oslo, Norway: United Nations General Assembly, Development and International Co-operation: Environment.

3. Grechko, A. V., & Ocheretyana, O. V. (2022). Economic advantages of implementing the sustainable development management mechanism at domestic enterprises. *Economic bulletin of NTUU "Kyiv Polytechnic Institute"*, (22). P. 47-51. (In Ukrainian)
4. Daly, H. E. (2006). Sustainable development—definitions, principles, policies. In *The future of sustainability* (pp. 39-53). Dordrecht: Springer Netherlands.
5. State Statistics Service of Ukraine (n.d.) Commodity structure of Ukraine's foreign trade. Retrieved from: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/zd/tsztt/tsztt_u/arh_tsztt2021_u.html
6. State Statistics Service of Ukraine (n.d.) Gross domestic product (in actual prices). Retrieved from: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2003/vvp/vvp_kv/vvp_kv_u/arh_vvp_kv.html
7. Edwards, M. G. (2021). The growth paradox, sustainable development, and business strategy. *Business Strategy and the Environment*, 30(7), 3079-3094
8. Elkington, J. (1994). Towards the sustainable corporation: Win-win-win business strategies for sustainable development. *California management review*, 36(2), 90-100.
9. Kryvenko, L. V. (2011). Socio-economic tools for ensuring sustainable development. *Mechanism of economic regulation*, (2). P. 33-37. (In Ukrainian)
10. Mio, C., Panfilo, S., & Blundo, B. (2020). Sustainable development goals and the strategic role of business: A systematic literature review. *Business Strategy and the Environment*, 29(8), 3220-3245.
11. UN (2023). 17 Goals. Sustainability. Retrieved from: <https://sdgs.un.org/goals>
12. Song, B., Woods, M. D., Doeksen, G. A., & Schreiner, D. (2007). *Multiplier analysis for agriculture and other industries*. Oklahoma Cooperative Extension Service.

Lema O.I, Matkovskiy O.A., Koval O.R., Siaryi I.V.
Lviv Polytechnic National University

SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES IN UKRAINE

© Lema H.V, Matkovskiy O.A., Koval O.R., Siaryi I.V., 2023

The article is devoted to the study of the state and prospects of the implementation of the concept of sustainable development in the activities of agricultural enterprises in Ukraine. The article examines the concept of sustainable development and its components, in particular the Sustainable Development Goals and mechanisms of implementation of the concept of sustainable development in the activities of enterprises. The resource, economic, legal and social factors influencing the development of agricultural enterprises in Ukraine are determined. Recommendations have been developed for the state and agricultural enterprises regarding actions to implement the concept of sustainable development in their activities and achieve the goals of sustainable development. The agricultural sector in Ukraine is relatively nascent, having commenced its comprehensive formation approximately three decades ago. Presently, a majority of agricultural entities find themselves in a phase marked by the expansion of operations and the augmentation of capital assets. This circumstance affords an opportunity wherein the entire industry may be structured in accordance with the tenets of sustainable development. Such an approach is poised not only to bolster the economic resilience of enterprises but also to ameliorate environmental conditions and enhance the overall welfare of the populace. Consequently, there arises a necessity to undertake an exhaustive examination aimed at discerning the contemporary status and distinctive features characterizing the evolution of agricultural enterprises in Ukraine. This examination should yield recommendations, particularly for governmental entities, delineating potential measures for the integration of sustainable development principles into the operational frameworks of agricultural enterprises. Today, most agricultural enterprises are at the stage of expansion of activities and development of capital assets. This creates conditions when the entire industry can be built on the principles of sustainable development, which will ensure not only the economic stability of enterprises, but also improve the state of ecology and the well-being of the population. In view of this, it becomes necessary to carry out a detailed study to determine the current state and characteristics of the development of agricultural enterprises in Ukraine, to develop recommendations, in particular for the state, regarding potential steps for introducing the concept of sustainable development into the activities of agricultural enterprises.

Key words: sustainable development, agrarian enterprises, agrarian industry Goals of sustainable development.